

- шляхи їх вирішення / [С.В. Мельник, Г.Б. Кошелева, І.В. Ретівцев] // Український соціум. – 2012. – № 2. – С. 87–94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Usoc_2012_2_10.pdf.
- Лендел М.А. Сучасні проблеми зайнятості сільського населення / М.А. Лендел, Ю.Л. Виноградов // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 2. – С. 68–74.
 - Повідомлення комісії до європейського парламенту та ради 21.12.2006 COM(2006) 857 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/45890>.
 - The common agricultural policy (CAP) and agriculture in Europe – [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ec.europa.eu/agriculture/faq/index_en.htm#3.
 - Гоголь Т.В. Пріоритети Спільної аграрної політики ЄС та їх адаптація до умов регіонального розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua>.
 - Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В.І. Биркович // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2008. – № 1(6). – С. 138–143.
 - Рутинський М.Й. Сільський туризм : [навч. посіб.] / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К. : Знання, 2006. – 271 с.
 - Маєвський Я. Агротуризм: Порадник для сільського господаря / Я. Маєвський. – Львів, 2005. – 80 с.
 - Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу / Т.І. Ткаченко. – К. : Київ нац. торг.-екон. ун-т. – 2006. – 537 с.
 - Лученок С.А. Агротуризм: мировой опыт и развитие в республике Беларусь / С.А. Лученок. – Минск : БГЭУ, 2008. – 198 с.
 - Про сільський зелений туризм : Закон України. Проект від 12.04.2007 р. № 3467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/zakon/pro_siltur.htm.
 - Гнатів Н.Б. До питання функціонування особистих селянських господарств / Н.Б. Гнатів // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомилинського. Серія «Економічні науки» : зб. наук. праць. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Вип. 3. – С. 590–594.

УДК 336.717.18:628.477

Павлиха Н.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*

Дубинчук Л.І.

*аспірант
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*

МЕХАНІЗМ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ З ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ У МІСТІ ЛУЦЬКУ

Стаття присвячена політиці сталого розвитку і екологічній політиці у місті Луцьку як її складовій, що передбачає дотримання певних принципів управління відходами, які визначають розвиток міста. Регулювання фінансових потоків у процесі інтегрованого управління відходами.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічна політика, розвиток міста, екологізація економіки, управління відходами.

Павлиха Н.В., Дубинчук Л.І. МЕХАНИЗМ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РЕАЛИЗАЦИИ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ОБРАЩЕНИЮ С ОТХОДАМИ В ГОРОДЕ ЛУЦКЕ

Статья посвящена политике устойчивого развития и экологической политике в городе Луцке как ее составляющей, что предусматривает соблюдение некоторых принципов управления отходами, которые определяют развитие города. Регулирование финансовых потоков в процессе интегрированного управления отходами.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экологическая политика, развитие города, экологизация экономики, управление отходами.

Pavliha N.V., Dubynchuk L.I. THE MECHANISM OF ORGANIZATIONAL AND FINANCIAL MEASURES TO ENSURE THE IMPLEMENTATION OF WASTE MANAGEMENT IN LUTSK

This article is devoted to sustainable development policy in Lutsk. It concerns keeping to some of the principles, which determines sustainable development of the city. The study of financial flows regulation in the process of waste management.

Keywords: sustainable development, ecological policy, ecologization of economy, city development, waste management.

Постановка проблеми. Місто – це соціальна антропогенна екосистема. Згідно з даними ВООЗ, кількість населення, що мешкає в містах розвинутих країн, становить 73-85%. Україна за цим показником практично наблизилася до розвинутих країн світу. На 01.03.2006 року в нашій країні 31,98 млн осіб з 47,21 млн фактично існуючих проживає в містах, що становить 67%. Таким чином, переважна частина населення країни є міськими мешканцями і це повністю відповідає існуючим сучасним тенденціям світової глобалізації [1, с. 203]. У зв'язку з цим розкриття проблеми ефективності управлінських заходів та фінансових аспектів інтегрованого

управління та поведження з відходами на основі аналізу «Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища на період до 2015 року» та зведеного звіту «Про стан організації інтегрованого управління відходами у м. Луцьку» є досить своєчасним і актуальними. В сучасних умовах вдосконалення механізмів організаційно-фінансового забезпечення є одним із найважливіших завдань еколого-економічного стимулювання сфери управління та поведження з відходами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досить ґрунтовно питання удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері поведження з відходами

в Україні за останні роки було вивчено Т.Л. Омеляненко і В.О. Трофимчук та промисловими відходами С.В. Зарічанською, С.С. Беляєвою та М.С. Самойлік внесено значний у вирішення проблеми удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері поводження з промисловими і твердими побутовими відходами на регіональному рівні.

Постановка завдання. Розробляючи механізми організаційно-фінансового забезпечення реалізації заходів з поводження з відходами, ми плануємо створити спеціальну ієрархічну систему управління відходами з розподілом сфер відповідальності кожної зі сторін, здійснити попередню оцінку коштів, необхідних для проведення кожного заходу.

Виклад основного матеріалу досліджень. Правові засади здійснення екологічної політики у сфері поводження з відходами у м. Луцьку складаються із державного законодавства, нормативних документів, прийнятих органами центральної та місцевої влад у галузі природоохоронних, та програмних організаційно-фінансових заходів, затверджених Луцькою міською радою і обов'язкових до виконання усіма суб'єктами господарської діяльності на території міста.

Першочергові заходи з реалізації основних напрямів інтегрованого управління та поводження з відходами міста що включені до нової середньострокової екологічної програми м. Луцька мають бути пріоритетними при визначенні параметрів розвитку міста, у т.ч. економічних та фінансово-організаційних.

Джерелами фінансування виконання заходів щодо поводження з відходами є:

- кошти державного та міського бюджетів;
- кошти міського природоохоронного фонду;
- кошти підприємств, установ та організацій;
- кошти з інших джерел (що не суперечить вимогам чинного законодавства – добровільні внески, інвестиції тощо).

Затверджена Програма, одним із розділів якої є інтегроване управління відходами, реалізує екологічні аспекти стратегії розвитку м. Луцька на період до 2015 р. і є складовою щорічної загально-міської Програми соціально-економічного розвитку м. Луцька [3, с. 51].

Чітких моніторингових досліджень про витрати на виконання заходів з інтегрованого управління у сфері поводження з відходами, передбачених «Комплексною програмою охорони навколишнього природного середовища міста Луцька на період 2000–2010 роки», провести неможливо, оскільки витрати на виконання заходів не були чітко окреслені як за роками, так і за джерелами фінансування. Проте за приблизними розрахунками склали близько 0,5% від загального обсягу видатків місцевого бюджету (у т.ч. за рахунок коштів фонду – 0,025%). На 2010 рік обсяги надходжень до міського фонду охо-

рони навколишнього природного середовища становлять близько 400 тис. грн. на рік.

З метою прискорення темпів вирішення екологічних проблем пов'язаних з сферою поводження з відходами міста необхідно «Комплексну програму охорони навколишнього природного середовища на період до 2015 року», віднести до основних програм соціально-економічного розвитку міста та забезпечити її фінансування у повному обсязі [2, с. 57].

Крім того, необхідне проведення організаційних заходів щодо:

- підвищення штрафів за несанкціоновані забруднення відходами територій які знаходяться у приватному користуванні, що дозволить суттєво збільшити міський фонд охорони навколишнього природного середовища;

- введення плати за скиди забруднюючих речовин у дощову каналізацію міста Луцька.

- врегулювання тарифів з вивезення та захоронення твердих побутових відходів до економічно обґрунтованих.

Визначені Програмою зацікавлені особи у сфері поводження з відходами несуть безпосередню відповідальність за вчасність та ефективність реалізації затверджених програмних заходів. Для забезпечення цього щорічно при формуванні проекту загально-міської Програми соціально-економічного розвитку м. Луцька відповідальні виконавці на основі затвердженої загально-міської екологічної Програми складають переліки галузевих програмних заходів з інтегрованого управління відходами, за погодженням з відділом екології Луцької міської ради та надають йому щоквартально звітну інформацію щодо їх реалізації відповідно регламенту.

Відповідальні виконавці Програми надають звітну інформацію щодо реалізації заходів щодо поводження з відходами відповідно затверджених форм та регламенту, що визначені у проекті Програми.

У процесі розгляду виконання Програми здійснюється її актуалізація – доповнення її новими заходами та виключення тих, що втратили актуальність.

Фінансування з міського природоохоронного фонду, окремою статтею якого проводиться фінансування заходів у сфері поводження з відходами, здійснюється на договірних умовах з підприємствами, установами та організаціями головним розпорядником коштів фонду (визначається рішенням сесії міської ради про міський бюджет та кошторисом видатків фонду).

Програма в цілому має складну функціональну територіально-цілісну структуру проблем та заходів, тобто має комплексний міжвідомчий характер. Тому, з урахуванням попереднього досвіду застосування програмно-цільового методу екологічного управління відходами для забезпечення ефективної реалізації заходів інтегрованого управління відхо-

Ресурсне забезпечення виконання Програми

№ з/п	Джерела фінансування	Всього, тис. грн	2010 р., тис. грн	2011 р., тис. грн	2012 р., тис. грн	2013 р., тис. грн	2014 р., тис. грн	2015 р., тис. грн
1	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	135371,006	6991,006	19948,900	41052,700	33703,300	17350,200	16324,900
1.1.	коштів міського бюджету, з них міського фонду ОНПС	19760,680 4030,680	1668,280 568,280	3878,000 628,000	7473,500 558,500	2667,900 862,900	2104,000 724,000	1969,000 689,000
1.2.	коштів державного бюджету	61800,00	440,000	12272,000	12272,000	12272,000	12272,000	12272,000
1.3.	інші джерела	14370,00	160,000	680,000	6275,000	5105,000	1500,000	650,000
1.4.	власні кошти підприємств, установ та організацій	39440,326	4722,726	3118,900	15032,200	13658,400	1474,200	1433,900

дами закладено відповідну систему організаційно-інформаційного механізму.

Контроль ходу реалізації цих заходів має здійснюватися на основі системи показників чи індикаторів трьох категорій, які можуть мати кількісний чи якісний характер:

- загально статистичні показники (індикатори) якості довкілля,
- узагальнені показники природоохоронних ефектів від виконання окремих проектів та заходів,
- дані щодо ефективності окремих заходів за результатами щорічного моніторингу їх виконання.

Загально статистичні показники (чи індикатори) якості довкілля мають визначатися на основі статистичних екологічних показників соціально-економічного розвитку м. Луцька (показників утворення та зберігання відходів їх раціонального використання як вторинних ресурсів, земельних ресурсів що відводяться під полігони відходів, збереження та розвитку озелених територій та природних комплексів, стану екологічної безпеки тощо).

Узагальнені показники природоохоронних ефектів від виконання окремих проектів та заходів можуть мати кількісний чи якісний характер (наприклад, стан розвитку екологічної культури) та враховувати визначені екологічні індикатори сталого розвитку міста.

Для контролю виконання окремих заходів інтегрованого управління відходами можуть використовуватися індикатори якісної оцінки:

- 0 – захід не виконується,
- 1 – захід знаходиться у початковій стадії впровадження (частіше – стадія проектування),
- 2 – захід виконується (% виконання),
- 3 – захід впроваджено.

Здійснення системного періодичного моніторингу інтегрованого управління відходами міста забезпечує поточний контроль та контроль виконання проектів та заходів, розрахованих на довгострокову перспективу. Він здійснюється за звітною інформацією від відповідальних виконавців у терміни та за формою, що визначені у регламенті, за результатами можливих експертних оцінок та на основі загально статистичних показників.

Для оцінки ефективності реалізації механізмів міської екополітики у сфері поводження з відходами система моніторингу виконання заходів інтегрованого управління ними має обов'язково доповнюватися здійсненням моніторингу її ефективності, результативності.

Контроль виконання довгострокових проектів та заходів здійснюється на основі усіх груп індикаторів, але основу складають узагальнені показники природоохоронних ефектів від виконання основних заходів.

Механізм адаптивного управління реалізацією основних напрямів у сфері поводження з відходами здійснюватиметься шляхом можливого їх коригування за підсумками щорічних моніторингових досліджень стану виконання, даних моніторингу соціально-економічних проблем розвитку районів міста (екологічний аспект), у разі зміни нормативно-правових засад державно-регіональної екополітики.

Узгодження галузевих міських цілевих заходів щодо інтегрованого управління відходами має здійснюватися на основі обов'язкової еколого-економічної оцінки галузевої програми, оцінюються мета та основні програмні заходи на відповідність загально-міській природоохоронній Програмі.

Механізм залучення громадськості та інформування громади міста: громадськість залучається як на стадії розробки заходів інтегрованого управління відходами, так і на стадії їх виконання.

Висновки з проведення дослідження. За результатами розробки та подальшого впровадження системи інтегрованого управління та поводження з відходами очікується:

- оздоровлення та формування екологічно сприятливого міського середовища шляхом зменшення забруднень водних об'єктів, ґрунтів завдяки зменшенню обсягів промислових та побутових відходів, захисту зелених насаджень та природних ландшафтів від несанкціонованих сміттєзвалищ;
- підвищення рівня екологічної культури лучан, більш широке залучення громадськості до визначення і вирішення місцевих, загальноміських і регіональних екологічних проблем, формування екологічної культури учнівської молоді у сфері поводження з відходами через введення екологічного навчання в школах;
- вдосконалення системи стратегічного екологічного планування та управління розвитком м. Луцька шляхом застосування програмно-цільової методології;
- покращення координації діяльності структурних підрозділів Луцької міської ради щодо розробки та реалізації екологічної політики у сфері поводження з відходами у місті;
- розробка та впровадження нормативних документів, спрямованих на мотивацію удосконалення системи інтегрованого управління та поводження з відходами в Луцьку, що враховують досвід ЄС;
- запровадження і вдосконалення систем екологічного менеджменту у сфері інтегрованого управління та поводження з відходами що сприяє раціональному розподілу ресурсів територіальної громади Луцька у вирішенні гострих екологічних проблем по збору, транспортуванню та утилізації відходів у середньотривалості перспективі;
- розширення міжнародного співробітництва у сфері поводження з відходами та унормування санітарно-гігієнічного стану міського середовища, обміну досвідом між фахівцями Луцька та міст-побратимів;
- покращення підготовки кадрів для вирішення екологічних проблем щодо поводження з відходами;
- забезпечення активної участі неурядових громадських організацій та закладів позашкільної освіти до просвітницько-виховної роботи у сфері поводження з відходами та охорони довкілля міста в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гігієна та екологія : підручник / За редакцією В.Г. Бардова. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 720 с. [203].
2. Андрощук І.В. Зведений звіт про стан організації інтегрованого управління та поводження з твердими побутовими відходами в місті Луцьку та Волинській області / І.В. Андрощук, В.Л. Крюков. – Луцьк-Київ : Бюро економічного менеджменту та правових досліджень / ВСЕОМ, 2010. – 66 с.
3. Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища м. Луцька на 2010–2015 роки. – Луцьк, 2010. – 80 с.